

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Saarde Vallavalitsus
info@saarde.ee
Nõmme tn 22, Kilingi-Nõmme linn, Saarde vald
86304 Pärnu maakond

16.04.2026 nr 5.1-3/10153-1

ETTEKIRJUTUS

Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 75¹ lõike 4 ning Sotsiaalkindlustusameti peadirektori 02.09.2025 käskkirja nr 142 alusel, arvestades menetluse käigus kogutud tõendeid ja välja selgitatud asjaolusid, teeb Sotsiaalkindlustusameti üldosakonna järelevalve talituse üldkomponentide omanik Merlin Veinberg Saarde Vallavalitsusele, registrikood 75033454, Nõmme tn 22, Kilingi-Nõmme linn, Saarde vald, 86304 Pärnu maakond, ettekirjutuse järgmise kohustusega:

Resolutsioon:

1. Tagada abivajavast lapsest teadasaamisel viivitamata lapse abivajaduse nõuetekohane hindamine ja lapse abistamiseks vajalike meetmete pakkumine.

Alus: LasteKS § 17 lõige 1 punkt 3, mille kohaselt on KOVI ülesanne lastekaitse korraldamisel abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajaduse hindamine ja lapse abistamiseks meetmete pakkumine. LasteKS § 28 lõige 2, mille kohaselt peab lapse abivajadust hinnates lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile ning last kasvatava isiku vanemlikele oskustele.

Täitmise tähtaeg: 31.12.2026.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtjaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet Saarde Vallavalitsusele VVS § 75¹ lõike 4 alusel sunniraha 1000 eurot.

2. Tagada kõigi last mõjutavate otsuste vastuvõtmisel, vastu võtmata jätmisel ning otsuse kavandamisel eri võimaluste vahel valimisel laste huvide väljaselgitamine ning lähtuda otsuse tegemisel nendest kui esmatähtsast kaalutlusest. Lapse huvide väljaselgitamisel selgitatakse välja kõik asjasse puutuvad asjaolud, kuulatakse laps ära, selgitatakse otsuse mõju lapsele ning kõiki asjaolusid kogumis hinnates kujundatakse põhjendatud seisukoht lapse huvide kohta seoses kavandatava otsusega.

Alus: LasteKS § 21 lõige 1, mille kohaselt tuleb kõigi last mõjutavate otsuste vastuvõtmisel, vastu võtmata jätmisel ning otsuse kavandamisel eri võimaluste vahel valimisel selgitada välja lapse huvid ning lähtuda otsuse tegemisel nendest kui esmatähtsast kaalutlusest. Lasteks § 21 lõike 2 punktid 1-3, mille kohaselt tuleb lapse huvide väljaselgitamiseks selgitada välja kõik asjassepuutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ning muu informatsioon, mis

on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule; selgitada lapsele kavandatava otsuse sisu ja põhjuseid, kuulata laps ära tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil ning võtta lähtuvalt lapse vanusest ja arengutasemest tema arvamus arvesse ühe asjaoluna huvide väljaselgitamisel; kõiki asjassepuutuvaid asjaolusid kogumis hinnates kujundada põhjendatud seisukoht lapse huvide kohta seoses kavandatava otsusega.

Täitmise tähtaeg: 31.12.2026.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet Saarde Vallavalitsusele VVS § 75¹ lõike 4 alusel sunniraha 1500 eurot.

3. Tagada otsuse tegemine juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest.

Alus: LasteKS § 29 lõige 3, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule, koosmõjus LasteKS § 17 lõike 1 punktiga 3.

Täitmise tähtaeg: 31.12.2026.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet Saarde Vallavalitsusele VVS § 75¹ lõike 4 alusel sunniraha 1000 eurot.

4. Tagada abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel lapse arvamuse välja selgitamine ja dokumenteerimine ning selle lisamine lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile.

Alus: LasteKS § 29 lõige 5, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel välja selgitama ja dokumenteerima lapse arvamuse ning lisama selle lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile, kui eriseadus ei sätesta teisiti, koosmõjus LasteKS § 17 lõike 1 punktiga 3.

Täitmise tähtaeg: 31.12.2026.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet Saarde Vallavalitsusele VVS § 75¹ lõike 4 alusel sunniraha 1000 eurot.

Ettekirjutuse täitmisest palume informeerida Sotsiaalkindlustusametit kirjalikult elektronposti aadressil info@sotsiaalkindlustusamet.ee või merlin.veinberg@sotsiaalkindlustusamet.ee hiljemalt määratud täitmise tähtajaks.

Vaidlustamisviide

Juhul kui haldusakti adressaat leiab, et haldusaktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on tal õigus esitada vaie Sotsiaalkindlustusametile või kaebus halduskohtule 30 päeva jooksul arvates päevast, millal vaide või kaebuse esitaja vaidlustatavast haldusaktist teada sai või oleks pidanud teada saama.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist. Sunniraha võib määrata korduvalt kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

Menetluskäik ja põhjendused

Sotsiaalkindlustusamet algatas 26.07.2024 Saarde Vallavalitsuses järelevalvemenetluse, mille eesmärgiks oli kontrollida kohaliku omavalitsuse üksuse poolt lastekaitsealase töö korraldamist. Järelevalve tulemused on kirjeldatud järelevalve 30.10.2024 aktis nr 5.1-3/22347-6.

Toona ei pidanud Sotsiaalkindlustusamet ettekirjutuse tegemist vajalikuks, kuna Saarde Vallavalitsus lubas võtta esitatud tähelepanekud ja soovitused arvesse ning Sotsiaalkindlustusamet määras punktides 2.1. kuni 2.8. kirjeldatud nõuete täitmise kontrollimiseks järelkontrolli pärast 31.05.2025. Järelevalve (järelkontroll) tulemused on kirjeldatud järelevalve 13.03.2026 kokkuvõttes nr 5.1-3/7154-1.

Eesti Vabariigi põhiseadusest tulenevalt otsustavad ja korraldavad kõiki kohaliku elu küsimusi kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt. Kohalikule omavalitsusele võib panna kohustusi ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega. Riik on kohalikule omavalitsusele pannud LasteKSiga kohustused ja ülesanded laste õiguste ja heaolu tagamisel ning lastekaitse korraldamisel, võttes arvesse sihtrühma haavatavust. Kohaliku omavalitsuse üks põhimõtteid on seaduste järgimine oma ülesannete ja kohustuste täitmisel.

Juhtumite analüüsimisel selgus, et lastekaitsetöötajad ei ole täitnud kõiki seaduses ettenähtud nõudeid. Järelkontrollis tuvastatu näitab, et suurenenud abivajadusega laste heaolu, õiguste ja turvatunde tagamine on paljudes kontrollitud juhtumites puudulik. Analüüsitud menetlustes ei hinnatud laste abivajadust, koostatud tegevuskava ning dokumenteeritud lapse arvamust. Ilmnes, et juhtumimenetlusi ei algatata ja laste abivajadust ei hinnata, mis ei annagi võimalust vanematel võtta vastutust ja viia läbi muutuseid pere toimetuleku toetamiseks, mistõttu võib laps/lapsed jääda vajaliku abita ning juhtumitöö ei ole süsteemne ja järjepidev.

Lastega töötamisel on üks peamisi põhimõtteid lapse hääle ja lapse arvamuse kuulamine ning kui lastekaitsetöötaja jätab lapse arvamuse kuulamise vahele või tõlgendab seda valesti, on oht teha ekslikke otsuseid, mis ei vasta lapse tegelikule olukorrale ega vajadustele. Tegemist on olulise puudusega, sest lapse ärakuulamine on nii lapse õiguste kaitse kui ka sisuliselt õige otsuse tegemise eelduseks. Laps võib anda teavet, mis ei ilmne vanemate, asutuste või dokumentide kaudu, sealhulgas infot võimaliku hooletusse jätmise, vägivalda, hirmude või suhete kohta perekonnas. Seetõttu ei saa lapse abivajaduse hindamine, lapse arvamuse väljaselgitamine ja dokumenteerimine olla pinnapealne ega lastega läbiviidavad vestlused põhjalikult eesmärgistamata ja analüüsivõimelise. Kindlasti ei saa neid tegevusi jätta tegemata. Nimetatud nõue tagab parimal võimalikul moel abivajava lapse arvamuse väljaselgitamise kohustuse täitmise ja sellega võimaluse korral arvestamise ning on tihedalt seotud LasteKS § 21 (lapse huvidest lähtumine) rakendamise ja lapse huvide tegelik väljaselgitamine ei ole võimalik ilma lapse enda vaatenurka mõistmata.

Abivajajast lapsest teate saamisel ei ole kohalik omavalitsus kõikides kontrollitud juhtumites hinnanud esmast olukorda. Eelhindamise eesmärk on saada esmane ülevaade lapse abivajadusest, et otsustada, kas ja millises ulatuses tuleb sekkuda. Kui esmast olukorda ei hinnata, puudub kohaliku omavalitsuse üksusel sisuline alus otsustada, kas lapse olukord vajab kohest sekkumist, pikaajalisemat toetust või muid meetmeid. Seetõttu suurendab eelhindamise tegemata jätmise riski, et lapse tegelik abivajadus jääb märkamata või sellele reageeritakse hilinenult.

Otsus, kas juhtumikorraldus algatada või mitte, on mitmes kontrollitud menetluses tegemata. Juhtumikorralduse algatamine või algatamata jätmise on lastekaitsetöötaja kaalutusotsus, kuid see peab olema tehtud seaduses ette nähtud tähtaja jooksul ning tuginema kogutud teabele. Tähtajast kinnipidamine on oluline, kuna lapse abivajadusega seotud olukorrad võivad kiiresti süveneda ning viivitus otsustamises tähendab praktikas viivitus abi osutamises. Äärmiselt oluline lapse ja pere abistamisel on kümne päeva jooksul abivajavat lapsest teada saamisel teha otsus juhtumikorralduse algatamiseks või teha kaalutletud otsus, põhjendades, miks juhtumikorraldust ei algatata. Otsus peab tuginema abivajavast lapsest saadud teate sisule, eelhindamise käigus kogutud teabele lapse ja pere kohta ning lapse ja vanemate arvamusele. Selline nõue tagab, et otsus ei oleks meelevaldne ega formaalne, vaid sisuliselt kontrollitav ja põhjendatud.

Juhtumikorralduse võib jätta algatamata vaid juhul, kui lapse abivajadust on võimalik rahuldada ühekordse meetmega. Kui sellist kaalutletud ja dokumenteeritud otsust ei tehta, ei ole võimalik kontrollida, kas lapse vajadusi üldse hinnati ning kas algatamata jätmise oli õiguspärane ja lapse huvidest lähtuv.

Abivajaduse hindamise eesmärk on tagada olukord, kus lapsele ei osutata juhuslikke ja käepäraseid meetmeid, mis kohaliku omavalitsuse üksusel olemas on, vaid selgitatakse välja lapse tegelik vajadus ning planeeritakse sobivaid meetmeid nende vajaduste rahuldamiseks. See on oluline, sest lastekaitstes peab abi olema eesmärgipärane, põhjendatud ja lapse olukorrale vastav. Vastasel juhul võib abi osutamine jääda formaalseks või killustatuks ega pruugi viia lapse olukorra tegeliku paranemiseni. Lapse abivajadust hinnates peab lastekaitsetöötaja andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile ning last kasvatava isiku vanemlikele oskustele. Just selline terviklik hindamine on vajalik, kuna lapse heaolu mõjutavad mitmed omavahel seotud asjaolud ning lapse probleemid ei avaldu sageli ainult ühes eluvaldkonnas. Lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik peab lapse abivajaduse hindamisse kaasama lapse ja last kasvatava isiku või lasteasutuse, kus laps viib. Kaasamise nõue ei ole pelgalt menetluslik formaalsus, vaid selle eesmärk on tagada, et hinnang tugineks võimalikult täielikule ja tegelikule teabele lapse eluolukorra kohta. Abivajaduse hindamisele tuginedes koostatakse eesmärgistatud tegevuskava, milles planeeritakse süsteemsed, ajaraamide ja vastutajatega tegevused. Tegevuskava olemasolu on oluline, sest see võimaldab tagada sekkumise järjepidevuse, hinnata meetmete tulemuslikkust ning vältida olukorda, kus vastutus jääb hajusaks või lapse toetamine katkeb.

Kui kohaliku omavalitsuse üksuses ei ole lastekaitsetöötajatele loodud töökorraldust, mis võimaldab lastekaitsetöötajal täita ja järgida kõiki seaduses sätestatud nõudeid (nt lastekaitsejuhtumi menetlemist ja selle raames tehtavaid (menetlus)toiminguid, teatud last puudutavate otsuste tegemist ning kohaliku omavalitsuse üksuse ja selle ametnike kohustusi lapse abistamisel), siis ei ole kohaliku omavalitsuse üksuses ka loodud nõuetekohaseid tingimusi lastekaitsetöö tegemiseks ning kohaliku omavalitsuse üksuse tegevus ei vasta LasteKS § 17 nõuetele. Kohalike omavalitsuse üksustel on üsna lai otsustusvabadus, kuidas lastekaitsetööd oma haldusterritooriumil korraldada. Samal ajal piiravad otsustusõigust lastekaitsealaste ülesannete täitmisel mitmed LasteKSis ja SHSis kehtestatud nõuded ja kohustused, mida kohaliku omavalitsuse üksus ja/või lastekaitsetööd tegev ametnik peavad järgima.

Kohalik omavalitsus on esimene asutus, kelle poole on lastel või abivajavate laste vanematel võimalus pöörduda ning abi saada. Kui kohalik omavalitsus ei taga talle seadusega pandud ülesannete/kohustuste täitmist, jäävad abivajavad või hädaohus olevad lapsed ilma abita ning pikemas perspektiivis mõjutab see oluliselt nende kasvamist täisväärtuslikeks ühiskonna liikmeteks. Sotsiaalkindlustusamet on järelevalvet teostades juhtinud tähelepanu tuvastatud asjaoludele ja andnud soovitusi lastekaitsetöö nõuetekohaseks korraldamiseks (nt taotleda SKA laste heaolu osakonnalt nõustamist, et saada abi lapse abivajaduse hindamisel, leida lapse olukorra leevendamiseks lapsele ja tema perele sobivaid teenuseid ning valida lapse abivajaduse ärahoidmiseks või süvenemiseks tõhusaid meetmeid). Ka on väljatöötatud ja Sotsiaalkindlustusameti kodulehel avaldatud erinevad [juhised](#) lastekaitsetöö korraldamiseks. See tähendab, et Saarde Vallavalitsus on olnud teadlik nii oma seaduslikest kohustustest kui ka sellest, millisel viisil tuleb lastekaitsetööd nõuetekohaselt korraldada. Asjaolu, et puudused on jätkunud ka pärast tähelepanu juhtimist ja soovitude andmist, viitab sellele, et leebemad järelevalve meetmed ei ole olnud piisavad õiguskuuleka olukorra saavutamiseks.

Lähtudes eeltoodust ja järelevalvemenetluse käigus tuvastatud asjaoludest, on ettekirjutuse ja sunniraha hoiatuse tegemine põhjendatud. Ettekirjutus on vajalik selleks, et tagada Saarde Vallavalitsuse tegevuse vastavus seadusele ning kõrvaldada rikkumised, mis mõjutavad otseselt laste õiguste kaitset ja neile osutatava abi kvaliteeti. Sunniraha hoiatuse tegemine on põhjendatud ka seetõttu, et tegemist on korduvate ja sisuliste puudustega valdkonnas, kus tegevusetus või mittenõuetekohane tegutsemine võib kahjustada lapse heaolu, turvalisust ja arengut. Arvestades kaitstavat õigushüve – lapse õigusi ja heaolu – on riiklik sekkumine vältimatu ning proportsionaalne.

VVS § 75¹ lõike 4 kohaselt on sunniraha ülemmäär 9600 eurot rikkumise kohta, kuid Sotsiaalkindlustusamet ei määra ettekirjutuse täitmiseks sunniraha ülemmäära. Arvestades, et ettekirjutuses osundatud rikkumised mõjutavad sotsiaal- ja lastekaitsetöö kvaliteeti ning võivad tuua kaasa olulisi negatiivseid tagajärgi laste õiguste ja heaolu kaitsel, siis määrab Sotsiaalkindlustusamet sunniraha suuruseks kokku 4500 eurot. Selline sunniraha suurus on põhjendatud, kuna see peab olema piisavalt mõjus, et motiveerida ettekirjutust täitma, kuid samas jääma proportsionaalseks tuvastatud rikkumiste laadi, ulatuse ja kaalu suhtes. Arvestades rikkumiste süsteemset iseloomu, nende mõju laste õiguste tagamisele ning asjaolu, et varasem tähelepanu juhtimine ja soovitused ei ole toonud kaasa vajalikku muutust, ei oleks üksnes formaalne ettekirjutus ilma mõjusa sunnivahendi hoiatuseta piisav.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lõikele 1 andis Sotsiaalkindlustusamet võimaluse enne ettekirjutuse tegemist Saarde Vallavalitsusel esitada oma arvamus ja vastuväited kavandatava ettekirjutuse kohta hiljemalt 16.03.2026 (03.03.2026 kiri nr 5.1-3/895-4). 19.03.2026 esitas Saarde Vallavalitsus taotluse nr 8-17/52-5 arvamus ja vastuväidete esitamise tähtaja pikendamiseks kuni 10.04.2026. 15.04.2026 seisuga Saarde Vallavalitsus arvamus ja vastuväiteid kavandatava ettekirjutuse kohta esitanud ei ole.

Ettekirjutuse tähtaeg ja sunniraha määramise hoiatus on konkreetsel juhul proportsionaalne ja vähem koormavad meetmed puuduvad. Sunniraha hoiatus on kohustuste täitmise tagamise meede ja seda rakendatakse juhul kui ettekirjutus jäetakse hoiatuses märgitud tähtaja jooksul täitmata.

(allkirjastatud digitaalselt)
Merlin Veinberg
üldkomponentide omanik